

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se
david.brandell@regeringskansliet.se

Stockholm 2020-12-21

**REMISSYTTRANDE;
Promemorian Covid-19-lag
(Ert diarienummer S2020/09214)**

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 5 550 medlemsföretag med runt 8 260 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerad promemoria och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Förslagen i promemorian

En ny lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

I promemorian föreslås en tillfällig lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Det allmänna skulle med stöd av lagen kunna vidta åtgärder för att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra smittspridning. Enligt promemorian möjliggör den föreslagna lagen träffsäkra åtgärder som inte i onödan hindrar sådan verksamhet som kan genomföras på ett från smittskyddssynpunkt säkert sätt.

Om det är nödvändigt för att förhindra smittspridning ska begränsningar enligt förslaget kunna införas avseende följande verksamheter och platser:

- allmänna sammankomster och offentliga tillställningar,
- platser för fritids- eller kulturverksamhet (gym- och sportanläggningar, badhus, bibliotek, museer, djurparker, campingplatser och andra liknande platser),

- handelsplatser (köpcentrum, varuhus, butiker, serviceinrättningar och andra liknande platser),
- kollektivtrafik och inrikes flygtrafik, samt
- användning eller upplåtelse av platser för privata sammankomster.

Den som bedriver eller ansvarar för en sådan verksamhet som nämns ovan ska enligt lagförslaget vidta lämpliga åtgärder för att förhindra smittspridning. Verksamheten ska så långt som möjligt bedrivas på ett sådant sätt att trängsel undviks och att människor kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra.

Enligt förslaget ska föreskrifter och beslut om begränsningar få meddelas endast om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Föreskrifterna och besluten får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa och bör utformas med beaktande av risken för smittspridning i olika typer av verksamheter och förutsättningarna för att i dessa verksamheter vidta åtgärder för att förhindra smittspridning.

Följande bemyndiganden att meddela föreskrifter föreslås.

- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som anordnar en sådan *allmän sammankomst eller offentlig tillställning* som omfattas av ordningslagen ska vidta smittskyddsåtgärder. Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet deltagare,
2. minsta avstånd mellan deltagare med anvisade platser,
3. begränsning av tiden för sammankomsten eller tillställningen, eller
4. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen ska även få meddela föreskrifter om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas.

- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som bedriver verksamhet på en *plats för fritids- eller kulturverksamhet* ska vidta smittskyddsåtgärder. Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet besökare,
2. begränsning av öppettider, eller
3. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen ska även få meddela föreskrifter om att platser för fritids- eller kulturverksamhet ska hållas stängda.

- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som bedriver verksamhet på en *handelsplats* ska vidta smittskyddsåtgärder. Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet besökare,
2. begränsning av öppettider, eller
3. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen ska även få meddela föreskrifter om att handelsplatser ska hållas stängda.

- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som bedriver *kollektivtrafik eller inrikes flygtrafik* eller ansvarar för lokaler och områden som är avsedda att användas av resenärer i kollektivtrafik eller flygtrafik ska vidta smittskyddsåtgärder. Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet personer på färdmedel eller i lokaler eller på områden som är avsedda att användas av resenärer,
2. begränsning av den tid under vilken trafiken bedrivs, eller
3. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen ska även få meddela föreskrifter om att kollektivtrafik och inrikes flygtrafik inte får bedrivas.

- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att smittskyddsåtgärder ska vidtas av den som, inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använder eller upplåter en lokal eller ett område för en fest eller någon annan liknande *privat sammankomst*. Sådana föreskrifter får innebära krav på

1. begränsning av antalet deltagare,
2. begränsning av tiden för sammankomsten, eller
3. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Regeringen ska även få meddela föreskrifter om förbud mot sådan användning och upplåtelse av lokal eller område.

Detta ska inte gälla sådana serveringsställen som avses i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

- Regeringen ska få meddela föreskrifter om förbud mot att *samlas i ett sällskap* av en viss storlek på platser dit allmänheten har tillträde. Sådana föreskrifter får inte innebära ett förbud som omfattar sällskap som tillhör samma hushåll. Föreskrifterna får inte heller innebära ett förbud som omfattar sammankomster som med hänsyn till syftet med sammankomsten och övriga omständigheter är att anse som befogade.

- Regeringen eller den kommun som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om förbud mot att *vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats*, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Sådana föreskrifter får inte innebära förbud mot att vistas inom områden av sådan omfattning att det innebär ett hinder mot att förflytta sig inom riket. Föreskrifterna får inte heller i övrigt innebära obefogade inskränkningar i enskildas frihet.

Föreskrifter som meddelas ska få inskränkas till att gälla inom ett visst geografiskt område.

En föreskrift om förbud eller nedstängning som regeringen har meddelat ska enligt förslaget underställas riksdagens prövning inom en månad från den dag då föreskriften beslutades. En föreskrift som innebär att ett förbud eller en nedstängning helt eller delvis upphör att gälla, behöver inte underställas riksdagens prövning.

En länsstyrelse ska i enskilda fall få besluta om begränsningar som avser allmänna sammankomster, offentliga tillställningar, platser för fritids- eller kulturverksamhet, handelsplatser, kollektivtrafik, inrikes flygtrafik samt användning och upplåtelse av platser för privata sammankomster. Länsstyrelsen ska vid behov samråda med smittskyddsläkaren.

Länsstyrelsen föreslås utöva tillsyn över att föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen följs. På begäran av länsstyrelsen ska den som bedriver eller ansvarar för en sådan verksamhet som omfattas av lagen lämna de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Länsstyrelsen ska ha rätt att få tillträde till lokaler och områden där verksamheten bedrivs. Polismyndigheten ska på begäran lämna länsstyrelsen den hjälp som behövs.

Länsstyrelsen ska få besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Länsstyrelsen ska vid behov samråda med smittskyddsläkaren. Ett beslut om föreläggande ska få förenas med vite.

Enligt förslaget ska Polismyndigheten få ställa in eller upplösa en allmän sammankomst eller offentlig tillställning som hålls i strid med en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen. En allmän sammankomst eller offentlig tillställning ska få upplösas endast om mindre ingripande åtgärder har visat sig vara otillräckliga för att hindra fortsatta överträdelser av föreskriften eller beslutet. Om Polismyndigheten beslutat att ställa in eller upplösa en allmän sammankomst eller offentlig tillställning ska en polisman få avvisa eller avlägsna deltagare och åskådare, om det behövs för att syftet med beslutet ska uppnås.

Länsstyrelsens och Polismyndighetens beslut enligt lagen föreslås gälla omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Enligt förslaget ska den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen dömas till penningböter.

Länsstyrelsens och Polismyndighetens beslut enligt lagen ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt lagen ska inte få överklagas. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 15 mars 2021 och upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

Nya bestämmelser i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Beträffande serveringsställen görs i promemorian bedömningen att dessa inte bör regleras i lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, eftersom det genom lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen redan finns ett särskilt regelverk för att förhindra smittspridning på serveringsställen. Det bedöms däremot finnas skäl att genom ändringar i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen utvidga möjligheterna att införa begränsningar som avser serveringsställen

I lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen föreslås nya bestämmelser som skulle innebära ytterligare möjligheter att införa begränsningar som avser serveringsställen.

Det föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om att serveringsställen ska hållas stängda, om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare, enligt förslaget, under samma förutsättningar meddela föreskrifter om att serveringsställets öppettider ska begränsas. Sådana föreskrifter om att hålla serveringsställen stängda eller om serveringsställets öppettider ska få inskränkas till att gälla inom ett visst geografiskt område.

En föreskrift om nedstängning av serveringsställen som regeringen har meddelat ska enligt förslaget underställas riksdagens prövning inom en månad från den dag då föreskriften beslutades. En föreskrift som innebär att en nedstängning helt eller delvis upphör att gälla, behöver dock inte underställas riksdagens prövning.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 15 mars 2021.

Ändringar i ordningslagen

I promemorian föreslås även vissa ändringar i ordningslagen (1993:1617).

Det föreslås att anordnaren av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning i sin ansökan till Polismyndigheten även ska uppge om sammankomsten eller tillställningen ska hållas i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen om särskilda

begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 eller ett beslut enligt samma lag. Polismyndigheten ska inte få bevilja tillstånd till en allmän sammankomst eller offentlig tillställning om det av ansökan framgår att den ska hållas i strid med en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 eller ett beslut enligt samma lag.

Vidare föreslås att det i ordningslagen införs en erinran om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar kan begränsas även med stöd av lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.

Olika restriktioners påverkan på företagen i besöksnäringen hittills

Företagen i besöksnäringen – restauranger, hotell, konferensanläggningar, nöjesparker, nattklubbar, skidanläggningar och campingplatser m.m. – har drabbats oerhört hårt till följd av coronapandemin och de restriktioner som redan har införts i samband med denna. Särskilt hårt har företagen drabbats av restriktionerna i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen med anslutande föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) från Folkhälsomyndigheten samt förordningen (2020:114) om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Förordningen om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar innehåller sedan den 24 november 2020 en huvudregel om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än åtta deltagare tills vidare inte får hållas inom Sverige. Det tidigare gällande undantaget från deltagarbegränsningen vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som hålls på serveringsställen som omfattas av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder har upphört. Undantaget för så kallade arrangemang med sittande publik och möjligheten att då tillåta högst 300 deltagare kvarstår däremot i förordningen. Vid allmänna sammankomster för religionsutövning som hålls med anledning av dödsfall – det vill säga begravningar – får antalet deltagare vara högst 20.

Länsstyrelserna har under senare tid meddelat föreskrifter om en begränsning till högst åtta deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inom länet, även vid så kallade arrangemang med sittande publik.

Regeringen har dessutom beslutat om förordningen (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol, som innebär att det sedan den 20 november 2020 och till utgången av februari 2021 är förbjudet att servera alkohol på serveringsställen mellan kl. 22.00 och 11.00. Detta förbud ska enligt regeringens senaste förslag skärpas till att gälla mellan kl. 20.00 och 11.00 från och med den 24 december 2020 till och med den 15 januari 2021 och därefter återgå till ett förbud mot alkoholserving mellan kl. 22.00 och 11.00.

Visita är helt och fullt på det klara med att människors hälsa alltid måste sättas i främsta rummet och vi har mycket stor respekt och förståelse för att olika typer av åtgärder måste vidtas för att motverka spridningen av covid-19. I detta ligger också att förändringar kan komma att behöva ske och ytterligare åtgärder vidtas beroende på hur smittspridningen utvecklas. Visita och våra medlemsföretag har nu i nio månaders tid vidtagit en mängd åtgärder för att bidra till att motverka smittspridning och för att efterleva de restriktioner som gäller och vi ser detta som en självklar och viktig uppgift.

Det företagen nu så akut behöver – och har behövt under en längre tid – är i första hand rimliga förutsättningar att bedriva sina verksamheter på ett så normalt och fungerande sätt som möjligt. De restriktioner som har införts i samband med coronapandemin innebär för de flesta av Visitas medlemsföretag mycket allvarliga begränsningar i och i vissa fall ett fullständigt omöjliggörande av driften av verksamheten, i praktiken ett näringsförbud.

Visita har under lång tid framfört att det måste vara högt prioriterat att lätta på eller helt upphäva de restriktioner som finns så snart det bedöms vara möjligt och rimligt ur ett smittskyddsperspektiv. Det behövs i det sammanhanget också en konkret och tydlig plan framåt från såväl politiken som från myndigheterna samt ett aktivt arbete i dialog med näringen för när och hur sådana förändringar ska ske, så att företagen successivt och under ansvarstagande former kan återstarta sina verksamheter och bidra till sysselsättning.

Visitass synpunkter på förslagen i promemorian

En ny lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Behovet av en ny lag

Visita inser att det mot bakgrund av rådande situation beträffande spridningen av covid-19 finns behov av att införa och reglera möjligheten till olika typer av nödvändiga begränsningar och restriktioner i verksamheter och i vissa andra sammanhang. Som vi har framfört vid olika tillfällen har de regelverk som hittills använts för att införa begränsningar i syfte att motverka smittspridning kommit att medföra uppenbar inkonsekvens och helt skilda förutsättningar för olika typer av verksamheter.

Serveringsställen har omgärdats av starkt begränsande regler genom lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och Folkhälsomyndighetens föreskrifter i anslutning till den lagen. Förordningen om tillfälligt förbud mot servering av alkohol har på ett mycket ingripande sätt beskurit serveringsställets möjligheter att bedriva sina verksamheter. Nattklubbar och konsertarrangörer har inte kunnat bedriva verksamhet på grund av nyss nämnda regler i kombination med förordningen om förbud

mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. För nöjesparkerna har reglerna medfört att de tvingats hålla helt stängt. Samtidigt har andra verksamheter – som inte är serveringsställen och inte heller omfattas av ordningslagens regelverk – varit oförhindrade att bedriva sina verksamheter på i stort sätt samma sätt som vanligt. Det vill säga, vissa verksamheter har i praktiken belagts med näringsförbud samtidigt som andra är i princip opåverkade ur ett regelperspektiv.

Att enbart vissa typer av verksamheter på detta sätt omfattas av mycket ingripande och begränsande regler är inte acceptabelt och rimligen inte heller effektivt ur smittspridningsperspektiv. Om olika former av begränsningar bedöms vara nödvändiga för att förhindra smittspridning bör det finnas möjlighet att införa dem i större delar av samhället än vad som nu är fallet. Den föreslagna lagen kan bidra till att komma till rätta med denna problematik och öka legitimiteten i regleringen av olika typer av begränsningar i syfte att motverka smittspridning.

Eventuella begränsningar måste övervägas noggrant och vara proportionerliga

Den lagstiftning som föreslås i promemorian är i grunden mycket ingripande eftersom den kan medföra inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter som mötes- och demonstrationsfrihet, näringsfrihet och egendomsskydd, samt få negativa ekonomiska konsekvenser för privatpersoner och företag. Visita vill därför betona den mycket stora vikten av att nödvändigheten av olika typer av restriktioner samt omfattningen av och innehållet i dem alltid övervägs mycket noggrant. Mer omfattande och långtgående restriktioner än vad som verkligen bedöms vara nödvändigt och proportionerligt för att motverka smittspridning måste alltid undvikas. Det är mycket viktigt att eventuella begränsningar som införs med stöd av lagen verkligen är nödvändiga för att förhindra spridning av covid-19 och att det finns en tydlig och motiverad koppling mellan begränsningen och den eftersträlvade effekten på smittspridningen.

Eventuella begränsningar måste präglas av träffsäkerhet och flexibilitet

Åtgärder måste vidare vidtas för att säkerställa att begränsningar som beslutas med stöd av den föreslagna lagen präglas av träffsäkerhet och rimlighet utifrån föreliggande behov. Ett exempel på en reglering som inte har burit nu nämnd prägel är begränsningen av antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Där har samma begränsning av tillåtet antal deltagare gällt utan beaktande av lokalens eller områdets storlek. Nu gällande begränsning till högst åtta deltagare – antalet har varierat och tidigare varit 500 och senare 50 – gäller oavsett hur stort utrymme eller område som den allmänna sammankomsten eller den offentliga tillställningen arrangeras på och oavsett vilka åtgärder för att motverka smittspridning som arrangören vidtar. Begränsningar av olika slag måste präglas av ett högre mått av flexibilitet och beakta åtgärder som verksamheterna inför för att begränsa smittspridning.

Införda begränsningar måste omprövas löpande och upphävas snarast möjligt

På motsvarande sätt som det måste ske en noggrann avvägning av behovet av införande av olika restriktioner och utformningen av dem är det av stor vikt att de också bedöms och omprövas löpande. Så snart regler som på olika sätt begränsar eller hindrar verksamheterna inte längre kan motiveras måste de också upphävas. Det bör i lagen införas en regel som tydliggör att begränsningar av olika slag ska omprövas löpande och avskaffas vid behov. Restriktioner som beslutas bör ha en så kort giltighetstid som möjligt och eventuellt förlängas vid behov, snarare än att de förses med en längre giltighetstid ”för säkerhets skull”.

En strukturerad dialog med näringarna måste byggas upp

Visita har under året tvingats konstatera att olika former av restriktioner kopplade till coronapandemin närmast regelmässigt har meddelats genom ett plötsligt besked på en presskonferens och utan föregående dialog med eller information till Visita. Detta har varit långt ifrån tillfredsställande och åtgärder måste vidtas för att utveckla och förbättra kommunikationen med näringarna inför olika typer av begränsande regleringar. Visita anser därför att det genom regeringens försorg bör inrättas ett samordningskansli med uppgift att strukturera och prioritera dialogen med branschorganisationer och andra intressenter när det gäller det eventuella införandet av begränsande regler med stöd av den föreslagna lagen. En sådan dialog bör även omfatta löpande redovisning av det fortsatta behovet av införda restriktioner samt samråd om när restriktionerna kan upphävas eller lättas på.

Regeringens beslut bör omedelbart underställas riksdagens prövning

En föreskrift om förbud eller nedstängning som regeringen har meddelat ska enligt förslaget underställas riksdagens prövning inom en månad från den dag då föreskriften beslutades. Visita anser att regeringens skyldighet att underställa riksdagen föreskrifter för prövning inte endast bör omfatta beslut om nedstängning utan även beslut om inskränkning av öppettider. Beroende på hur en inskränkning av öppettider utformas kan den vara så omfattande och ingripande att den i praktiken innebär en nedstängning. Även sådana beslut bör därför prövas av riksdagen i efterhand.

Visita anser vidare att det inte finns rimlig anledning att dröja så lång tid som en månad innan regeringens beslut underställs riksdagens prövning. Prövning bör i stället ske skyndsamt och regeringens beslut i nu aktuella avseenden bör *omedelbart* underställas riksdagens prövning. Här kan framhållas att det beträffande regeringens tidigare gällande tidsbegränsade bemyndiganden i smittskyddslagen (2004:168) angavs i lagen att föreskrifter om tillfälliga nedstängningar eller andra begränsningar som hade meddelats med stöd av de reglerna omedelbart skulle underställas riksdagens prövning.

Lagrådet uttalade i det lagstiftningsärendet att de föreslagna bemyndigandenas utformning och extraordinära karaktär motiverade att en beslutad föreskrift skulle underställas riksdagens prövning så fort som möjligt efter det att en föreskrift har meddelats, helst samma dag, men i vart fall senast efterföljande veckodag. Regeringen instämde då i att sådana föreskrifter mycket skyndsamt bör underställas riksdagen (prop. 2019/20:155 s. 22). Motsvarande gör sig enligt Visitas uppfattning gällande beträffande här aktuella lagförslag.

Verksamheternas rätt till ekonomisk kompensation måste regleras

Det kan konstateras att den föreslagna lagen inte innehåller några bestämmelser om ersättning till företagen för de ekonomiska konsekvenser som eventuella begränsningar med stöd av lagen kommer att medföra för dem. Visita ser detta som en mycket allvarlig brist som måste korrigeras. Se mer om detta under särskild rubrik nedan.

Ändringar i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Den föreslagna ändringen i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder innebär att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om att serveringsställen ska hållas stängda eller begränsas i öppettider, om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.

Den föreslagna regleringen är mycket ingripande och det är av största vikt att mer omfattande och långtgående restriktioner än vad som verkligen bedöms vara nödvändigt och proportionerligt för att motverka smittspridning alltid undviks. Det är mycket viktigt att eventuella begränsningar som införs med stöd av lagen verkligen är nödvändiga för att förhindra spridning av covid-19 och att det finns en tydlig och motiverad koppling mellan begränsningen och den eftersträlvade effekten på smittspridningen.

En föreskrift om nedstängning av serveringsställen som regeringen har meddelat ska enligt förslaget underställas riksdagens prövning inom en månad från den dag då föreskriften beslutades. Visita anser att regeringens skyldighet att underställa riksdagen föreskrifter för prövning inte endast bör omfatta beslut om nedstängning utan även beslut om inskränkning av öppettider. Beroende på hur en inskränkning av öppettider utformas kan den i princip och i praktiken innebära en nedstängning och även sådana beslut bör därför prövas av riksdagen. Visita anser vidare att det inte finns rimlig anledning att dröja så lång tid som en månad innan regeringens beslut underställs riksdagens prövning. Prövning bör i stället ske skyndsamt och regeringens beslut i nu aktuella avseenden bör *omedelbart* underställas riksdagens prövning, på samma sätt som gällde vid eventuella beslut enligt regeringens tidigare tidsbegränsade bemyndiganden i smittskyddslagen. Se i detta avseende även vad Visita framfört på sid. 9 i detta

remissyttrande beträffande motsvarande föreslagna reglering i lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.

Härutöver hänvisar Visita till vad som framförts ovan beträffande förslaget om en ny lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Motsvarande synpunkter gör sig gällande även när det gäller lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Som framgår nedan anser Visita att det är helt nödvändigt att det samtidigt med den lagstiftning som föreslås i promemorian även införs lagregler om verksamheternas rätt till ersättning för de ekonomiska konsekvenser som olika restriktioner medför för dem.

Det måste införas lagregler om verksamheternas rätt till ekonomisk kompensation

I promemorian föreslås inga bestämmelser som behandlar verksamheternas rätt till ekonomisk kompensation från staten i samband med olika typer av restriktioner eller förbud. I stället görs bedömningen att frågan om ekonomisk ersättning bör övervägas inom ramen för det arbete som löpande bedrivs för att lindra de ekonomiska verkningarna av covid-19 för företag, löntagare och andra aktörer i Sverige. Enligt Visitas uppfattning är detta långt ifrån tillräckligt. Det är tydligt att den modell som hittills tillämpats med ett lapptäcke av stödåtgärder har tydliga nackdelar vad gäller både träffsäkerhet och utbetalningstider. En pandemilag som inte omfattar ett stödsystem kommer att öka de ekonomiska riskerna i samhällsekonomin och därmed risken för avvecklingar och uppsägningar samt givetvis minska investeringsviljan.

Visita ser det som oacceptabelt att införa lagstiftning som ger regeringen rätt att begränsa och förbjuda verksamheter utan att det samtidigt regleras i lagen att staten ska kompensera verksamheterna för den skada som sådana restriktioner medför för dem. I såväl lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 som lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen bör det införas tydliga regler om att statlig ekonomisk kompensation ska utgå till företag och andra verksamheter som drabbas av restriktioner.

Hos Visita råder ingen som helst tvekan om att människors hälsa alltid måste gå först och vi och våra medlemsföretag följer de regleringar, råd och riktlinjer som kommer från myndigheterna i denna allvarliga situation. Vi inser det ansvar vi och våra medlemsföretag har för att medverka till att förhindra spridning av covid-19. Visita har löpande informerat medlemsföretagen om regleringar och råd från myndigheterna i syfte att bidra till att motverka smitta av covid-19. Vi inser också att det kan finnas behov av lagreglering som möjliggör ytterligare åtgärder för att begränsa smittspridningen av covid-19. Visita ifrågasätter därför inte den saken i sig. Vi vill dock tydligt betona den mycket stora vikten av att det införs ett system för och en reglering

av möjlighet för företagen att få direkt ersättning för de förluster och skador som kan uppkomma vid tillämpning av de föreslagna reglerna och om vissa verksamheter stängs ned eller på annat sätt begränsas med stöd av dem. Ett sådant system behöver omfatta full täckning för åsamkad skada på försäljningen och det behöver vara automatiskt i så måtto att utbetalning kan ske i samma månad som restriktionen meddelas. I det fall det är nödvändigt att styrka intäktsbortfallet bör detta byggas in i en efterkontrollkonstruktion, exempelvis att skadan ska styrkas inom viss tid och på visst sätt. Det är också viktigt att inte bara direkta skador omfattas, utan även indirekta och detta behöver vara tydligt. Om man stänger ner eller begränsar öppettiderna för exempelvis ett köpcentrum kommer detta att få tydliga konsekvenser för restaurangerna där och dessa behöver då kompenseras.

Här finns också anledning att framhålla att försäkringsbolagen i nuläget nekar företagen ersättning för skador till följd av restriktioner kopplade till covid-19. Skäl till detta är bland annat att det i de fall företagen har en så kallad epidemiavbrottsförsäkring i sina företagsförsäkringar så är ett villkor för att försäkringen ska träda in att myndigheternas ingripanden som föranlett avbrott har grundat sig på bestämmelser i smittskyddslagen eller livsmedelslagen.

Enligt vår uppfattning måste de i promemorian föreslagna nya reglerna kombineras med ett system för ersättning till företagen som kompensation för intäktsförluster till följd av föreliggande och eventuella kommande restriktioner och myndighetsbeslut.

Synnerligen ingripande restriktioner riktade mot företag i besöksnäringen har den senaste tiden kommit slag i slag. Restriktionerna hämmar högst påtagligt möjligheten för företagen i besöksnäringen att bedriva sina verksamheter på ett sätt som ens är i närheten av det normala. Företagens behov av statligt stöd för att kompensera den svårt negativa ekonomiska inverkan olika typer av begränsande regler har är inte bara uppenbart utan även direkt akut för att förhindra massuppsägningar och konkurser.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist